

מפתח תשובות נכונות

שאלה	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
תשובה	(1)	(2)	(2)	(3)	(4)	(1)	(1)	(4)	(3)	(1)

שאלה	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
תשובה	(2)	(1)	(1)	(4)	(3)	(2)	(4)	(4)	(3)	(3)

שאלה	21	22	23
תשובה	(4)	(2)	(2)

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: כל כולו : כולו -

היחס: כל כולו זה ביטוי שמשמעותו כולו באופן מלא ומוחלט.
א' זה ביטוי שמשמעותו ב' מוחלט.

תשובה (1): לא ולא: לא. האם לא ולא זה ביטוי שמשמעותו לא מוחלט? כן. לא ולא זה ביטוי שמשמעותו בשום פנים ואופן, כלומר לא מוחלט.

תשובה (2): זמן-מה: זמן. האם זמן-מה זה ביטוי שמשמעותו זמן מוחלט? לא. זמן-מה זה ביטוי שמשמעותו פרק זמן מסוים שאינו מוגדר.

תשובה (3): דרך לא דרך: דרך. האם דרך לא דרך זה ביטוי שמשמעותו דרך מוחלטת? לא. דרך לא דרך זה ביטוי שמשמעותו דרך לא קונבנציונלית.

תשובה (4): צל של ספק: ספק. האם צל של ספק זה ביטוי שמשמעותו ספק מוחלט? לא. צל של ספק זה ביטוי שמשמעותו שקיים ספק, אך ספק לא יכול להיות מוחלט.

תשובה (1).

2. השאלה: לוח מודעות : מודעות -

היחס: לוח מודעות הוא לוח שנועד כדי לתלות עליו מודעות.
א' זה עצם שנועד כדי לתלות עליו ב'.

תשובה (1): שולחן: מפה. האם שולחן זה עצם שנועד כדי לתלות עליו מפה? לא. מפה נועדה לכיסוי השולחן.
תשובה (2): תורן: דגל. האם תורן זה עצם שנועד כדי לתלות עליו דגל? כן. תורן הוא עמוד עליו תולים דגלים.

תשובה (3): סיר: נזיד. האם סיר זה עצם שנועד כדי לתלות עליו נזיד? לא. סיר הוא עצם שנועד לבישול, בין היתר של נזיד. (נזיד=מרק סמיך)

תשובה (4): דלת: מפתח. האם דלת זה עצם שנועד כדי לתלות עליו מפתח? לא. דלת היא עצם שפותחים באמצעות מפתח.

תשובה (2).

קייץ 2019 - הסברים לפרק הראשון בחשיבה מילולית

3. השאלה: **חרש : זרע** -

היחס : חרש זה עבד את האדמה כדי להכינה לקראת זריעה.
א' זה פעולת הכנה שמישהו עשה לפני שב'.

תשובה (1): הבעיר : כיבה. האם הבעיר זו פעולת הכנה שמישהו עשה לפני שכיבה? לא. הבעיר וכיבה הן פעולות מנוגדות.

תשובה (2): דרך : ירה. האם דרך זו פעולת הכנה שמישהו עשה לפני שירה? כן.

תשובה (3): נחלש : נרפה. האם נחלש זו פעולת הכנה שמישהו עשה לפני שנרפה? לא. נחלש ונרפה הן מילים נרדפות.

תשובה (4): קטף : בצר. האם קצר זו פעולת הכנה שמישהו עשה לפני שבצר? לא. בצר זה קטף ענבים.

תשובה (2).

4. השאלה: **להשתפר : שלמות** -

היחס : שלמות זה המצב הסופי שממנו אין לאן להשתפר.
ב' זה המצב הסופי שממנו אין לאן א'.

תשובה (1): לפנות : כיוון. האם כיוון זה המצב הסופי שממנו אין לאן לפנות? לא. לפנות זה לשנות כיוון.

תשובה (2): להגביה : גובה. האם גובה זה המצב הסופי שממנו אין לאן להגביה? לא. להגביה זה להפוך משהו אחר ליותר גבוה, להוסיף לו גובה, בעוד להשתפר זה לנסות להתקרב בעצמך למצב של שלמות.

תשובה (3): לרדת : תחתית. האם תחתית זה המצב הסופי שממנו אין לאן לרדת? כן.

תשובה (4): לצאת : חוץ. האם חוץ זה המצב הסופי שממנו אין לאן לצאת? לא. לצאת זה לעבור מן הפנים אל החוץ. אגב, אם אתם לא מרגישים מספיק בנוח כדי לפסול את התשובה בשלב זה, אפשר לנסות לחדד את הקשר : להשתפר זו פעולה מתמשכת שעושים כדי להתקרב לשלמות, בעוד שלצאת מציינת מעבר בין שני מצבים – פנים וחוץ. זו אינה פעולה מתמשכת.

תשובה (3).

5. השאלה: **מגבת : רטוב** -

היחס : מגבת היא חפץ שמשמששים בו על מנת לייבש דבר אחר, כלומר להפוך אותו ללא רטוב.
א' זה חפץ שמטרתו להפוך משהו ללא ב'.

תשובה (1): מעיל : קר. האם מעיל זה חפץ שמטרתו להפוך משהו ללא קר? לא. מעיל הוא חפץ שנועד להגן מפני קור.

תשובה (2): חיסון : חולה. האם חיסון זה חפץ שמטרתו להפוך משהו ללא חולה? לא. חיסון זה משהו שעושים כדי למנוע את הסיכון להיות חולה.

תשובה (3): משקפת : רחוק. האם משקפת זה חפץ שמטרתו להפוך משהו ללא רחוק? לא. משקפת היא אמצעי תצפית המגדילה עצמים שנמצאים רחוק.

תשובה (4): משחזה : קהה. האם משחזה זה חפץ שמטרתו להפוך משהו ללא קהה? כן. משחזה משמשת לחידוד והשחזה של דבר אחר, להפיכתו ללא קהה. (קהה=לא חד)

תשובה (4).

קיץ 2019 - הסברים לפרק הראשון בחשיבה מילולית

6.

השאלה: **תה**: זרבובית - (זרבובית=פיה של קומקום או כלי למזיגה)

היחס: זרבובית היא החלק של הקומקום ממנו נמוג התה.

ב' זה חלק ממשוהו שדרכו יוצא א'.

תשובה (1): תסכית: רמקול. האם **רמקול** זה חלק ממשוהו שדרכו יוצא **תסכית**? כן. רמקול הוא החלק במערכת השמע שאחראי על הוצאת ה**תסכית**. (תסכית=יצירה המשודרת ברדיו)

תשובה (2): קור: מזוגן. האם **מזוגן** זה חלק ממשוהו שדרכו יוצא **קור**? לא. **מזוגן** הוא עצם שממנו יוצא **הקור**, ולא חלק ממשוהו המשמש להוצאת **קור**.

תשובה (3): מלח: מלחייה. האם **מלחייה** זה חלק ממשוהו שדרכו יוצא **מלח**? לא. **מלחיה** היא עצם שמשמש למזיגת **מלח**, ולא חלק ממשוהו שמשמש למזיגת **מלח**.

תשובה (4): דיו: קולמוס. האם **קולמוס** זה חלק ממשוהו שדרכו יוצא **דיו**? לא. **קולמוס** היא עצם שמשמש לכתובה, ו**דיו** זה החומר שבעזרתו היא פועלת. **קולמוס** היא לא חלק ממשוהו. (קולמוס=עט)

תשובה (1).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7.

השאלה: בעבר הרחוק היו היבשות מחוברות זו לזו, ועם הזמן הן הלכו והתרחקו זו מזו. עקב כך, אוכלוסיות של אותו המין התנתקו זו מזו, והאבולוציה של כל אחת מהן נמשכה ללא תלות זו בזו. במקרים מסוימים האוכלוסיות השתנו במידה מועטה בלבד, ואותו מין עצמו נמצא ביבשות שונות. ואולם, במקרים אחרים האוכלוסיות השתנו במידה ניכרת והתפתחו למינים חדשים. במקרים כאלה מוצאים ביבשות שונות מינים שונים בעלי מוצא משותף.

הפסקה לעיל היא תשובה לשאלה שהופיעה בספר לימוד. איזו מן השאלות הבאות היא המתאימה ביותר להיות שאלה זו?

פתרון: נבדוק את התשובות המוצעות ונחפש שאלה שהפסקה עונה עליה:

תשובה (1): **כיצד אפשר להסביר את הועבדה שביבשות שונות מופיעים מינים שונים בעלי מוצא משותף?**

זו התשובה הנכונה, שכן הפסקה עונה בדיוק על שאלה זו. בתחילת הקטע נכתב כי התנתקות של יבשות הובילה להתנתקות של אוכלוסיות של אותו מין, ושהאבולוציה של כל אחת מהן נמשכה ללא תלות זו בזו. בהמשך מספרים שבחלק מהמקרים האוכלוסיות השתנו במידה מועטה, אך במקרים אחרים הן השתנו בצורה ניכרת והתפתחו למינים חדשים, וכך נוצר מצב ובו ביבשות שונות יש מינים שונים בעלי מוצא משותף. כלומר, לפי הפסקה הסיבה שבגינה ביבשות שונות מופיעים מינים שונים בעלי מוצא משותף נובעת מהעובדה שחלק מהמינים עברו שינויים אבולוציוניים מהותיים לאחר התנתקות היבשות.

תשובה (1).

8.

השאלה: לפי החוק, אדם שנידון בעבר למאסר של שלושה חודשים או יותר על עבירה שיש עימה קלון, וטרם עברו שבע שנים מהיום האחרון לריצוי עונשו, אינו רשאי להיכלל ברשימת המועמדים למועצה מקומית.

מי מהאנשים הבאים **אינו** רשאי להיכלל ברשימת המועמדים למועצה המקומית?

פתרון: לפנינו שאלת כללים.

ראשית עלינו להבין את החוק הנתון. על-פי החוק, אדם אינו רשאי להיכלל ברשימת המועמדים למועצה רק אם מתקיימים שני תנאים **מצטברים**: הוא נידון לתקופת מאסר של לפחות שלושה חודשים על עבירה שיש עימה קלון, ו**בנוסף** עדיין לא עברו שבע שנים מהיום האחרון לריצוי עונשו.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות ונחפש אדם שאינו רשאי להיכלל ברשימת המועמדים למועצה. כלומר, נחפש אדם שמקיים את שני התנאים המופיעים בחוק.

קיץ 2019 - הסברים לפרק הראשון בחשיבה מילולית

תשובה (1): אדם שנידון לחודש מאסר על עבירה שיש עימה קלון, וסיים לרצות את עונשו לפני ארבע שנים אדם זה אינו מקיים את התנאי הראשון, לפיו הוא צריך היה לרצות מאסר של לפחות שלושה חודשים על עבירה שיש עימה קלון. מכאן שאדם זה רשאי להיכלל ברשימת המועמדים למועצה. התשובה נפסלת.

תשובה (2): אדם שנידון לשישה חודשי מאסר על עבירה שאין עימה קלון, וסיים לרצות את עונשו לפני שש שנים

אדם זה אינו מקיים את התנאי הראשון, לפיו העבירה שבגינה הוא נידון למאסר צריכה להיות כזו שיש עימה קלון. מכאן שאדם זה רשאי להיכלל ברשימת המועמדים למועצה. לכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): אדם שנידון לשנת מאסר על עבירה שיש עימה קלון, וסיים לרצות את עונשו לפני תשע שנים אדם זה אמנם מקיים את התנאי הראשון, לפיו הוא צריך להיות נידון לתקופת מאסר של לפחות שלושה חודשים על עבירה שיש עימה קלון, אך הוא אינו מקיים את התנאי השני הקובע כי אסור שיעברו שבע שנים מהיום האחרון לריצוי עונשו. מכאן שאדם זה רשאי להיכלל ברשימת המועמדים למועצה. לכן התשובה נפסלת.

תשובה (4): אדם שנידון לארבעה חודשי מאסר על עבירה שיש עימה קלון, וסיים לרצות את עונשו לפני חמש שנים

אדם זה מקיים את שני התנאים המוזכרים בחוק – הוא נידון לתקופת מאסר של מעל שלוש שנים על עבירה שיש עימה קלון, ובנוסף לא עברו עדיין שבע שנים מאז שסיים לרצות את עונשו. מכאן שאדם זה אינו רשאי להיכלל ברשימת המועמדים למועצה, ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

9.

השאלה: יונה: "_____".

עידית: "העובדה שמישהו אוהב גם גזר וגם עוף אין פירושה שהוא בהכרח יאהב תבשיל שיש בו גזר ועוף!"
איזה מן המשפטים הבאים הוא המתאים ביותר להיות המשפט שאמרה יונה?

פתרון: לפנינו שאלת משל נמשל. בשאלה זו נתונה לנו הביקורת של עידית על דבריה של יונה בצורה של משל, ואנו אמורים להסיק ממנה מה יכול היה להיות המשפט שאמרה יונה, אשר בעקבותיו עידית ביקרה אותה.

ראשית עלינו להבין את המשל בטרם ניגש אל התשובות המוצעות. לפי המשל – העובדה שמישהו אוהב גם גזר וגם עוף אין פירושה שהוא בהכרח יאהב תבשיל שיש בו גם גזר וגם עוף. כלומר, העובדה שאדם מסוים אוהב שני דברים שונים, אין פירושה שהוא בהכרח יאהב את השילוב שלהם יחד. מכאן שאם המשל מובא בתגובה לדבריה של יונה, הרי שניתן להסיק כי יונה טענה שאם אדם מסוים אוהב שני דברים אז הוא בוודאות יאהב את השילוב שלהם יחד.

כעת נעבור על התשובות המוצעות ונחפש מה מתאים להיות המשפט שאמרה יונה. כלומר, נחפש משפט לפיו אם מישהו אוהב שני דברים שונים, אז הוא בהכרח יאהב את השילוב שלהם.

תשובה (3) היא התשובה המתאימה. לפי תשובה זו: **מכיוון שבני אוהב מוזיקת רוק, והכינור הוא כלי הנגינה החביב עליו, קניתי לו כרטיס להופעה שמנגן בה הכנר המפורסם נחום שמי יחד עם להקת הרוק "עששת"**. כלומר, אם אדם אוהב מוזיקת רוק וכינור, אז הוא בהכרח יאהב הופעה המשלבת מוזיקת רוק עם כינור.

תשובה (3).

10. השאלה: פסיכולוגים הנמנים עם האסכולה של ד"ר ליטוין טוענים כי כשהדבר נוגע לחלומות, _____, על פי גישה זו, פירוש החלום _____ ברור לחולם מאחר ששפת החלום סמלית _____, לעומתם, תומכי הגישה שמוביל ברנשטיין טוענים כי חלומות באים כדי _____ וכי החולם עצמו _____ לפענח את פירושים.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את הפסקה:

תשובה (1): פסיכולוגים הנמנים עם האסכולה של ד"ר ליטוין טוענים כי כשהדבר נוגע לחלומות, **רב הנסתר על הגלוי**. על פי גישה זו, פירוש החלום **אינו** ברור לחולם מאחר ששפת החלום סמלית **ועלומה**. לעומתם, תומכי הגישה שמוביל ברנשטיין טוענים כי חלומות באים כדי **לגלות ולא להסתיר** וכי החולם עצמו **בהחלט יכול** לפענח את פירושים.

תמצות: לפי החלק הראשון: לפי ליטוין פירוש החלום אינו ברור כי שפת החלום היא עלומה (עלומה=נסתרת). לפי החלק השני: לפי ברנשטיין, חלומות ניתנים לפירוש. הקשר הנתון בין שני חלקי המשפט הוא קשר של ניגוד ("לעומתם"). מכאן שו התשובה הנכונה.

תשובה (1).

11. השאלה: במאמר נכתב: "בשנות התשעים נכנסה לתוקף תקנה המחייבת חגירת חגורת בטיחות במכונית, שמטרתה להגן על חיי הנוסעים במקרה של תאונה. מאז נכנסה התקנה לתוקף, שיעור תאונות הדרכים הקטלניות מכלל תאונות הדרכים _____, ומספרן הכולל של תאונות הדרכים _____, מנתונים אלו עולות שתי מסקנות: האחת היא שהחגורות ממלאות את תפקידן, והשנייה היא שצדקו מי שטענו כי יש יחס הפוך בין מידת הביטחון שחש הנהג ברכבו ובין מידת הזהירות שהוא נוקט בנהיגה בכביש".

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את הפסקה:

תשובה (1): במאמר נכתב: "בשנות התשעים נכנסה לתוקף תקנה המחייבת חגירת חגורת בטיחות במכונית, שמטרתה להגן על חיי הנוסעים במקרה של תאונה. מאז נכנסה התקנה לתוקף, שיעור תאונות הדרכים הקטלניות מכלל תאונות הדרכים **עלה**, ומספרן הכולל של תאונות הדרכים **ירד**. מנתונים אלו עולות שתי מסקנות: האחת היא שהחגורות ממלאות את תפקידן, והשנייה היא שצדקו מי שטענו כי יש יחס הפוך בין מידת הביטחון שחש הנהג ברכבו ובין מידת הזהירות שהוא נוקט בנהיגה בכביש".

תמצות: לפי החלק הראשון: מאז החוק החדש, שמטרתו להגן על נוסעים במקרה תאונה, ירד מספרן הכולל של תאונות הדרכים, אך מספרן היחסי של התאונות הקטלניות עלה. לפי החלק השני: יש שתי מסקנות: א. החגורות ממלאות את תפקידן, כלומר מגנות על הנוסעים בזמן תאונה, ומכאן שצפויות פחות תאונות קטלניות. ב. יש יחס הפוך בין מידת הביטחון שחש נהג לבין מידת הזהירות שהוא נוקט על הכביש. כלומר מכיוון שהנהגים חשים יותר ביטחון הם פחות זהירים ולכן צפויות יותר תאונות בסך הכול.

מכיוון ששני חלקי המשפט סותרים זה את זה, החלק השני לא יכול לבוא כמסקנה מהחלק הראשון ("מנתונים אלו עולות..."). מכאן שזו אינה התשובה הנכונה והיא נפסלת.

תשובה (2): במאמר נכתב: "בשנות התשעים נכנסה לתוקף תקנה המחייבת חגירת חגורת בטיחות במכונית, שמטרתה להגן על חיי הנוסעים במקרה של תאונה. מאז נכנסה התקנה לתוקף, שיעור תאונות הדרכים הקטלניות מכלל תאונות הדרכים **ירד**, ומספרן הכולל של תאונות הדרכים **עלה**. מנתונים אלו עולות שתי מסקנות: האחת היא שהחגורות ממלאות את תפקידן, והשנייה היא שצדקו מי שטענו כי יש יחס הפוך בין מידת הביטחון שחש הנהג ברכבו ובין מידת הזהירות שהוא נוקט בנהיגה בכביש".

תמצות: לפי החלק הראשון: מאז החוק החדש, שמטרתו להגן על נוסעים במקרה תאונה, עלה מספרן הכולל של תאונות הדרכים, אך מספרן היחסי של התאונות הקטלניות ירד. לפי החלק השני: יש שתי מסקנות: א. החגורות ממלאות את תפקידן, כלומר מגנות על הנוסעים בזמן תאונה, ומכאן שצפויות פחות תאונות קטלניות. ב. יש יחס הפוך בין מידת הביטחון שחש נהג לבין מידת הזהירות שהוא נוקט על הכביש. כלומר מכיוון שהנהגים חשים יותר ביטחון הם פחות זהירים ולכן צפויות יותר תאונות בסך הכול.

שני החלקים תואמים זה את זה, והחלק השני הוא אכן המסקנה הנובעת מהחלק הראשון ("מנתונים אלו עולות..."), ולפיכך זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

12.

השאלה: ההיסטוריונית דבריס חולקת על הטענה כי _____ של הפולשים האקירים במלחמתם נגד צבא הדוכס _____ היא מציגה ממצאים המלמדים שמספרם של הפולשים היה _____ מספרם של חיילי הדוכס היה _____ משסברו עד כה.

פתרון: " נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את הפסקה:

תשובה (1): ההיסטוריונית דבריס חולקת על הטענה כי **ניצחונם** של הפולשים האקירים במלחמתם נגד צבא הדוכס היה **צפוי**: היא מציגה ממצאים המלמדים שמספרם של הפולשים היה **קטן מכפי שמקובל לחשוב**, ואילו מספרם של חיילי הדוכס היה **גדול** משסברו עד כה.

תמצות: לפי החלק הראשון: דבריס חולקת על הטענה שניצחון האקירים על הדוכס היה צפוי, כלומר לדעתה של דבריס ניצחון האקירים על הדוכס לא היה צפוי. **לפי החלק השני:** מספרם של האקירים היה קטן ומספרם של חיילי הדוכס היה גדול ממה שנהוג היה לחשוב.

הקשר הנתון בין שני חלקי המשפט הוא קשר של הסבר (""). ואכן, העובדה שמספר האקירים היה קטן ממה שחשבו בעוד שמספר חיילי הדוכס היה גדול ממה שחשבו, מסביר מדוע דבריס טוענת שניצחון האקירים על חיילי הדוכס לא היה צפוי. לכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (1).

13.

השאלה: הערפדים בסיפורי העם הקדומים תוארו כ"מתים-חיים" – דמויות שפניהן לבנות, הנוהגות למצוץ דם וחוששות שאור השמש יקטול אותן. חוקרים משערים שההשראה לאגדות מקורה בבני אדם אמיתיים שלקו במחלת הפורפיריה, שבה מצטברים בעור החולה חומרים הקרויים פורפירינים. הפורפירינים אינם מזיקים בחשכה, אך אור השמש הופך אותם לרעלנים צורבים. החוקרים משערים כי בעבר ניסו לטפל במחלה זו באמצעות שתיית דם – נוהג שהיה נפוץ בטיפול עממי באנמיה, חוסר בכדוריות דם אדומות, הבא לידי ביטוי בחיורון.

איזו מהטענות הבאות עשויה להשתמע מהדברים שלעיל?

פתרון: בתחילת הפסקה מתוארים מאפייניהם של הערפדים: בעלי פנים לבנות, נוהגים למצוץ דם, וחוששים מאור השמש. לאחר מכן עולה ההשערה כי ההשראה לדמות הערפד (על כל מאפייניה) מקורה בבני אדם שחלו בפורפיריה. בהמשך מתארים את המחלה ככזו שמזיקה רק בשמש. כמו כן, מספרים שהיא טופלה באמצעות שתיית דם – נוהג נפוץ בקרב הסובלים מאנמיה, הבאה לידי ביטוי בחיורון.

קעת נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): מכיוון שאור השמש מסב סבל לחולי הפורפיריה, הם נמנעים ממנו, ולכן הם חיוריים כמו חולי אנמיה

לפי הקטע, מחלת הפורפיריה מזיקה רק כשהחולים בה נחשפים לאור השמש, ומכאן ניתן להסיק כי הם משתדלים להימנע ממנו ככל האפשר. אם בהמשך מספרים שהפורפיריה טופלה באותו אופן שבו טיפלו בחיורון (אנמיה), אז ניתן להסיק כי גם חולי הפורפיריה סבלו מחיורון, כנראה בעקבות אי חשיפה לשמש. מכאן שהטענה משתמעת מהדברים שלעיל, ולכן זו התשובה הנכונה.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות:

תשובה (2): לפורפיריה ולאנמיה גורמים דומים

התשובה אינה נכונה. על פי הקטע, פורפיריה היא מחלה הנובעת מהצטברות חומרים הקרויים פורפירינים, ואילו אנמיה נובעת מחוסר בכדוריות דם אדומות. מכאן שלפורפיריה ולאנמיה אין גורמים דומים.

תשובה (3): הפורפיריה עלולה לגרום, בין השאר, לאנמיה

התשובה אינה נכונה. הפורפיריה והאנמיה הן שתי מחלות שונות. ניתן להסיק שהטיפול בפורפיריה באמצעות שתיית דם נלקח מהטיפול הניתן לחולי אנמיה, אך לא ניתן לומר כי פורפיריה עלולה לגרום לאנמיה.

קיץ 2019 - הסברים לפרק הראשון בחשיבה מילולית

תשובה (4): חולי פורפיריה מגלים תסמינים של חולי אנמיה רק בשעות הלילה

חולי פורפיריה מגלים תסמינים של חולי אנמיה (חיורון) לאורך כל שעות היממה. ההתייחסות לשעות היום (שעות השמש) מול שעות הלילה (חשכה) ביחס לחולי פורפיריה היא רק בהקשר של הרעלנים, שעל פי הקטע צורבים רק בעקבות חשיפה לאור השמש.

תשובה (1).

14. השאלה: נתון: מספר המבקרים במסעדת "כרמלה" ירד בשנה האחרונה בהשוואה לשנה שקדמה לה.

יוסי עבר באקראי ליד מטבח המסעדה ושמע את השיחה הבאה בין שני השפים:
שף א: "המצב נובע מכך שיותר ויותר בני אדם מעדיפים אורח חיים צמחוני."
שף ב: "אבל תפריט המסעדה שונה השנה, וכמו כן, מסעדת 'ציונה' הסמוכה עמוסה לעיפה כל יום!"
איזו מהטענות הבאות **אינה** יכולה להשתמע מחילופי הדברים?

פתרון: בשאלה נתונה לנו שיחה בין שני שפים, אשר מנסים להסביר מדוע ירד מספר המבקרים של מסעדת כרמלה בשנה האחרונה. שף א טוען שהירידה בכמות המבקרים נובעת מהעובדה שיותר ויותר אנשים מעדיפים אורח חיים צמחוני, ואילו שף ב אינו מסכים עימו ("אבל"), ומציג שני טיעונים התומכים בכך שהירידה במספר המבקרים במסעדה אינה נובעת מהעובדה שאנשים מעדיפים אוכל צמחוני: הראשון הוא שתפריט המסעדה עבר השנה שינוי ביחס לשנה שעברה, והשני שהמסעדה הסמוכה עמוסה במבקרים.

כעת נבדוק מה ניתן להסיק מדבריו של שף ב:

אם הוא מזכיר כי התפריט עבר שינוי השנה כדי להוכיח שהירידה במספר המבקרים לא נובעת ממעבר לצמחונות, הרי שניתן להסיק מכך שהוא התכוון לומר שבשונה מהתפריט הישן שכלל בעיקר בשר, התפריט החדש כולל לא מעט מנות צמחוניות, ועדיין יש ירידה בכמות המבקרים. כלומר, הסיבה שהלקוחות לא מגיעים אינה נובעת לדעתו מכך שיותר ויותר אנשים מעדיפים תפריט צמחוני.

בנוסף, אם הוא משתמש בטיעון שהמסעדה הסמוכה עמוסה במבקרים כדי להוכיח שהירידה במספר המבקרים לא נובעת ממעבר לצמחונות, הרי שניתן להסיק מכך שהוא התכוון לתת את המסעדה הסמוכה כדוגמה למקום שיש בו בעיקר מנות בשריות, ועדיין מגיעים לשם המון מבקרים. כלומר, כדוגמה המראה שרוב האנשים עדיין לא עברו לאורח חיים צמחוני.

כעת נעבור על התשובות המוצעות ונגלה שתשובה (4), לפיה **מסעדת ציונה מציעה תפריט צמחוני**, היא זו אשר **אינה** משתמעת מהשיחה.

תשובה (4).

15. השאלה: ז'אן פול סארטר כתב: "מושג האדם ברוחו של האל דומה למושג הסכין ברוחו של האָמן: האל יוצר את האדם לפי קונספציה מסוימת ובטכניקה מתאימה, בדיוק כמו שהאָמן יוצר את הסכין לפי הגדרתה ובטכניקה מסוימת. וכך כל אדם ואדם הוא מימוש של קונספציה מסוימת המצויה בתבונה האלוהית".

איזו מהאמירות הבאות עולה מדבריו של סארטר?

פתרון: נסכם בקצרה את הפסקה בטרם ניגש אל התשובות. לפי דבריו של סארטר, יש דמיון בין איך שהאל יוצר את האדם לבין איך שהאמן יוצר את הסכין. הדמיון נובע מכך שגם האדם וגם הסכין נוצרים לפי קונספציה מסוימת ובטכניקה מתאימה.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): בריאת אדם מסוים אינה נסמכת על תבנית קבועה מראש

אמירה זו **סותרת** את דבריו של סארטר, שכן הוא טוען שהאדם נוצר לפי קונספציה מסוימת. כלומר, בריאתו נסמכת על תוכנית אשר תוכננה מראש. מכאן שזו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): האל משתמש בבני האדם שיצר להגדרת המושג הכללי של האדם

אמירה זו **סותרת** את דבריו של סארטר, שכן הוא טוען שהאל יוצר את האדם לפי קונספציה מסוימת. כלומר, לפי סארטר, לאל יש קודם כל איזשהו מושג כללי איך האדם אמור להיות, ורק לאחר מכן הוא יוצר

קיץ 2019 - הסברים לפרק הראשון בחשיבה מילולית

לפיו את האדם. לפי אמירה זו קודם נוצרו בני האדם ורק לאחר מכן הוגדר המושג הכללי שלהם. מכאן שזו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3): כל אדם נברא לפי רעיון הקודם לקיומו

אמירה זו עולה מדבריו של סארטר ולכן זו התשובה הנכונה. לפי דבריו, האדם נוצר לפי קונספציה מסוימת, כלומר יש לאל איזשהו רעיון כללי שאיתו הוא ניגש לבריאת כל אדם, כפי שלאמין יש רעיון שלפיו הוא יוצר כל סכין.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את תשובה (4):

תשובה (4): אין להבין את יצירת האדם בידי האל במושגים של בן אנוש, שכן מושגי התבונה האלוהית שונים מהם במהותם

אמירה זו אינה נובעת מדבריו של סארטר, שכן הוא טוען שיש דמיון בין האופן שבו האל יוצר את האדם לבין האופן שבו האמן יוצר את הסכין. כלומר, אם יש קיים דמיון בין האופן שבו האדם יוצר אמנות, לבין האופן שבו האל יוצר את האדם, אז אפשר לנסות להבין את יצירת האדם בידי האל במושגים של בן אנוש. מכאן שזו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3).

16.

השאלה: חוקרים שבחנו מידע רפואי הנוגע למאות רוכבי אופניים מקצועיים שהשתתפו במרוץ טור דה פרנס – מרוץ מאתגר הנערך בצרפת מאז 1903 ורוכבים מכל העולם משתתפים בו – מצאו כי רוכבי האופניים חיו בממוצע שש שנים יותר מגברים צרפתים בני דורם.

עיתונאי פרסם כתבה על המחקר שכותרתה: "מחקר מוכיח: רכיבה על אופניים מאריכה את החיים". איזו מן ההנחות שלהלן אינה אחת ההנחות שהכותרת מסתמכת עליהן?

פתרון: לפנינו שאלת חשיבה מדעית בה נתונים תוצאותיו של מחקר אשר מראים כי בממוצע רוכבי אופניים מקצועיים מכל העולם חיים יותר מגברים צרפתיים בני דורם, ומסקנתו של עיתונאי מאותן תוצאות: רכיבה על אופניים מאריכה את החיים. בהמשך אנו מתבקשים למצוא הנחה עליה לא מתבסס העיתונאי לצורך מסקנתו. לכן, נבדוק את התשובות המוצעות ונפסול תשובות עליהן התבסס העיתונאי במסקנתו:

תשובה (1): אין קשר בין מצב בריאותו היסודי של אדם ובין סיכוייו להיעשות רוכב אופניים מקצועי

העיתונאי התבסס על הנחה זו לצורך מסקנתו, ולכן זו אינה התשובה הנכונה. מבלי להתבסס על ההנחה שאין קשר בין מצב בריאותו היסודי של אדם ובין סיכויו להיעשות רוכב אופניים מקצועי, ניתן היה להסיק שהסיבה בגינה רוכבי האופניים שהשתתפו במרוץ חיו בממוצע יותר שנים משאר הגברים הצרפתיים בני דורם נובעת מכך שרק אנשים בריאים יכולים להיות רוכבי אופניים מקצועיים. כלומר, מבלי להתבסס על הנחה זו, ניתן היה להחליש את מסקנתו של העיתונאי באמצעות הסבר חלופי מהסוג של היפוך סיבה ותוצאה: לא הרכיבה היא שמאריכה חיים, אלא שרק אנשים בריאים בעלי סיכוי לתוחלת חיים גבוהה מלכתחילה רוכבים על אופניים.

תשובה (2): הרכיבה במרוץ טור דה פרנס מאומצת מרכיבה על אופניים בתנאים אחרים

העיתונאי לא התבסס על הנחה זו לצורך מסקנתו, ולכן זו התשובה הנכונה. העיתונאי הסיק מהעובדה שתוחלת החיים הממוצעת של רוכבי אופניים בטור דה פרנס גבוהה יותר משל גברים בני דורם, שכל סוג של רכיבה על אופניים מאריכה את אורך החיים. אם היה מתבסס על ההנחה שרכיבה בטור דה פרנס ורכיבה בתנאים אחרים שונות זו מזו, הוא לא יכול היה להסיק מהמחקר שכל סוג של רכיבה על אופניים מאריכה את החיים, אלא רק שרכיבה בטור דה פרנס מאריכה את החיים.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות:

תשובה (3): פעילות גופנית משפיעה באופן דומה על ספורטאים מקצועיים ועל מי שעוסק בה כתחביב בלבד

העיתונאי התבסס על הנחה זו לצורך מסקנתו, ולכן זו אינה התשובה הנכונה. העיתונאי הסיק מהעובדה שתוחלת החיים הממוצעת של רוכבי אופניים מקצועיים גבוהה יותר משל גברים בני דורם, שרכיבה על אופניים, לא דווקא מקצועית, מאריכה את אורך החיים. על מנת להסיק על רוכבי אופניים לא מקצועיים

ממחקר שנעשה על רוכבים מקצועיים, צריך היה להניח שפעילות גופנית משפיעה על רוכבים מקצועיים וכאלו שאינם מקצועיים באותה מידה.

תשובה (4): תוחלת החיים בקרב גברים צרפתיים אינה נמוכה מתוחלת החיים בקרב גברים ממדינות אחרות

העיתונאי התבסס על הנחה זו לצורך מסקנתו, ולכן זו אינה התשובה הנכונה. העיתונאי הסיק מהעובדה שתוחלת החיים הממוצעת של רוכבי אופניים מקצועיים **מכל העולם** גבוהה יותר משל גברים **צרפתיים** בני דורם, שרכיבה על אופניים מאריכה את אורך החיים. אם תוחלת החיים של גברים צרפתיים הייתה נמוכה יותר מתוחלת החיים בקרב גברים ממדינות אחרות, אז מהעובדה שרוכבי האופניים חיו שש שנים יותר מגברים **צרפתיים** לא בהכרח ניתן היה לקבוע כי הם חיים יותר מגברים **בני גילם באופן כללי**.

תשובה (2).

17.

השאלה: פסקל לי, אסטרונום מהמכון לחקר מאדים, טוען ששני ירחיו הזעירים של מאדים הם הגופים השמיימיים הנגישים לנו ביותר במערכת השמש, אפילו יותר מהירח שלנו, שבו האדם כבר ביקר. ירחו של כדור הארץ אומנם קרוב אלינו מאוד, אך הכבידה שלו היא כשישית מזו של כדור הארץ. כבידת הירח, אם כן, חלשה למדי, אך היא חזקה בהרבה מזו של כל אחד מירחיו של מאדים. פירוש הדבר שיש צורך ברקטות רבות-עוצמה הן כדי לנחות על פניו והן כדי להמריא ממנו.

איזו מן הטענות הבאות **אינה** עולה מהפסקה?

פתרון: נבדוק את התשובות המוצעות ונחפש טענה שאינה עולה מהפסקה:

תשובה (1): הכבידה של כל אחד מירחיו הזעירים של מאדים חלשה בהרבה מכבידתו של כדור הארץ

בפסקה נכתב ש"כבידת הירח, אם כן, חלשה למדי, אך היא חזקה בהרבה מזו של כל אחד מירחיו של מאדים". כלומר, אם כבידת הירח **חזקה בהרבה** מזו של כל אחד מירחיו של מאדים, אז הכבידה של כל אחד מירחיו של מאדים **חלשה בהרבה** מכבידתו של כדור הארץ. מכאן שטענה זו עולה מהפסקה, ולכן זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): אילו הייתה כבידת הירח זהה לזו של אחד מירחי מאדים, הוא היה הגוף הנגיש לנו ביותר

במערכת השמש

בתחילת הפסקה טוען לי ששני ירחיו של מאדים הם הגופים הנגישים ביותר במערכת השמש, **אפילו** יותר מהירח שבו האדם כבר ביקר. לאחר מכן הוא מסביר את דבריו באופן הבא: הירח אומנם קרוב אלינו מאוד (ביחס לירחי מאדים), **אבל** הכבידה שלו חזקה בהרבה מכל אחד מירחיו של מאדים, והעובדה שכבידתו של הירח חזקה מזו של כל אחד מירחי מאדים, מחייבת שימוש ברקטות רבות עוצמה כדי לנחות עליו או להמריא ממנו. כלומר, לפי דבריו של לי, העובדה שהכבידה על הירח חזקה מזו שעל ירחי מאדים היא שהופכת אותו לפחות נגיש עבורנו. מכאן שלאור העובדה שהוא הקרוב ביותר אלינו, אם הכבידה שלו הייתה זהה לזו של אחד מירחי מאדים, הוא היה הגוף הנגיש לנו ביותר במערכת השמש. מכאן שטענה זו עולה מהפסקה, ולכן זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3): האדם עדיין לא ביקר בגוף השמיימי הנגיש לו ביותר במערכת השמש

בפסקה נכתב ש"שני ירחיו הזעירים של מאדים הם הגופים השמיימיים הנגישים לנו ביותר במערכת השמש, אפילו יותר מהירח שלנו, שבו האדם כבר ביקר". אם נאמר ששני ירחיו של מאדים הם הגופים השמיימיים הנגישים ביותר, ולאחר מכן מציינים שהם נגישים יותר אפילו מהירח, בו האדם כבר ביקר, הרי שניתן להסיק מכך כי האדם עדיין לא ביקר בשני ירחיו של מאדים, ולכן זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (4): ככל שכבידתו של גוף שמיימי חזקה יותר, כך קל יותר לנחות על פניו

זו התשובה הנכונה. לי מסביר שהעובדה שירחי מאדים נגישים יותר מהירח שבמערכת השמש שלנו נובעת מכך שכבידתו של הירח חזקה בהרבה מהכבידה בכל אחד מירחיו של מאדים. מכאן שהכבידה החזקה של הירח היא שהופכת אותו לפחות נגיש. מכאן שהטענה שככל שכבידתו של גוף שמיימי חזקה יותר, כך קל יותר לנחות על פניו היא טענה שגויה, שכן לפי דבריו של לי, הכבידה חזקה דווקא מקשה על הנחיתה עליו.

תשובה (4).

הבנת הנקרא (שאלות 18-23)

18. השאלה: "התמודדות זו" (שורה 4) היא התמודדות של -

פתרון: בשורות 2-4 נכתב: "... חרגה הכשרתו של הלוחם מעבר ל.... וכללה גם התמודדות עם שאלות רוחניות, ובראשן – משמעות חייו לנוכח האפשרות שימות. התמודדות זו הביאה את הלוחם לידי התבוננות בעצמו...". מכאן ש"התמודדות זו" היא התמודדות של הלוחם עם שאלות רוחניות ופילוסופיות, וביניהן מה משמעות חייו.

תשובה (4).

19. השאלה: לפי הפסקה השנייה, מדוע אומנויות הלחימה איבדו במאה ה-20 את חשיבותן?

פתרון: בתחילת הפסקה השנייה נכתב: "ביפן של המאה ה-20 השתנה המצב לחלוטין. במלחמות שבהן נעשה שימוש במטוסי קרב ובטנקים, לא היו אומנויות הלחימה רלוונטיות עוד, ואומנויות הלחימה הפכו מדרך חיים לתחביב שמטרתו לשפר את היכולת הגופנית". מכאן שאומנויות הלחימה איבדו במאה ה-20 את חשיבותן מכיוון שלא היה בהן עוד צורך כשהחלו להשתמש בכלי מלחמה כגון מטוסי קרב וטנקים בזמן מלחמה. כלומר, הן איבדו מחשיבותן בעקבות פיתוחן של טכנולוגיות לחימה חדישות.

תשובה (3).

20. השאלה: מיהו ה"נלחם" (שורה 13)?

פתרון: בפסקה השנייה נכתב שאאוקי רצה לעשות שינוי שיהפוך את הקראטה "לעיסוק רלוונטי לחיים המודרניים" (שורות 10-11). לאחר מכן מסביר אאוקי את דבריו: הקשיים של האדם כיום באים לידי ביטוי בעבודתו ובקשריו החברתיים, והם למעשה "שדה הקרב" שלו. הרלוונטיות של אומנות הלחימה שלו תהיה רלוונטית אם תאפשר ל"נלחם" להתמודד בשדה הקרב המודרני עם הקשיים שמציבה החברה המודרנית. מכאן שה"נלחם" מתייחס לאדם החי בחברה המודרנית.

תשובה (3).

21. השאלה: לפי הפסקה האחרונה, איזו מהאפשרויות הבאות אינה משלימה את המשפט הבא נכונה?

אאוקי ניסה לתת מענה לפגיעה בקשב של האדם לעצמו ולסביבתו, בין השאר באמצעות _____.

פתרון: בשורות 21-22 נכתב כי אאוקי ניסה לתת מענה לפגיעה בקשב של האדם לעצמו ולסביבתו בשתי דרכים, ובהמשך מתוארות אותן דרכים.

נבדוק את התשובות המוצעות מול הקטע, ונפסול אפשרויות המוצעות בו כניסיון של אאוקי לתת מענה לפגיעה בקשב של האדם לעצמו ולסביבתו:

תשובה (1): יצירת צורך למצוא דרכים חדשות להשתמש בגוף

בשורות 23-24 נכתב על הדרך הראשונה בה אאוקי ניסה לתת מענה לפגיעה בקשב של האדם לעצמו ולסביבתו: "דרך אחת הייתה הנהגת אימון מפרך ואינטנסיבי שבו יגיע המתאמן לקצה גבול היכולת שלו, לכאורה. במצב זה, הוא סבר, ייאלץ המתאמן למצוא דרכים חדשות להשתמש בגופו...". מכאן שאפשרות זו משלימה את המשפט נכונה, ולכן זו אינה התשובה הנכונה והיא נפסלת.

תשובה (2): הצבת קשיים פיזיים באימון

בשורה 23 נכתב על הדרך הראשונה בה אאוקי ניסה לתת מענה לפגיעה בקשב של האדם לעצמו ולסביבתו: "דרך אחת הייתה הנהגת אימון מפרך ואינטנסיבי". מכאן שאפשרות זו משלימה את המשפט נכונה, ולכן זו אינה התשובה הנכונה והיא נפסלת.

תשובה (3): המצאת תרגילים שמשלבים סוגי תנועה המנוגדים זה לזה

בשורות 26-27 נכתב על הדרך השנייה בה אאוקי ניסה לתת מענה לפגיעה בקשב של האדם לעצמו ולסביבתו: "דרך נוספת הייתה פיתוח תרגילים שמשלבים סוגים מנוגדים של תנועה". מכאן שאפשרות זו משלימה את המשפט נכונה, ולכן זו אינה התשובה הנכונה והיא נפסלת.

קיץ 2019 - הסברים לפרק הראשון בחשיבה מילולית

מכיוון שפסלנו שלוש תשובות, תשובה (4) היא בהכרח התשובה הנכונה, אך לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם אותה.

תשובה (4): ניתוק הרגש והנפש מן הגוף

"ניתוק הרגש והנפש מן הגוף" מוזכר בקטע כתוצאה של שימוש בטכנולוגיה מודרנית (שורות 20-21), שהיא אחד המקורות לפגיעה בקשב של האדם לעצמו ולסביבתו. כלומר, הניתוק הוא בעיית הקשב של האדם לעצמו ולסביבתו ולא דרך להתמודדות עם הפגיעה בקשב של האדם לעצמו ולסביבתו.

תשובה (4).

22. השאלה: מה ממחישה הדוגמה המופיעה בשורות 29-30: ("כך, כאשר ... של החיים")?

פתרון: החל משורה 26 נכתב: "דרך נוספת הייתה פיתוח תרגילים שמשלבים סוגים מנוגדים של תנועה, כדי להימנע מהדגשה של סוג תנועה יחיד", ומיד לאחר מכן מוצגות בפנינו דוגמות לסוגי תנועה יחידים: למשל תנועה אנכית מסמלת את העולם האידיאלי, ותנועה אופקית מסמלת את החיים המעשיים. בהמשך נכתב שאאוקי שם דגש על תנועות שמאחדות את שתי הכיוונים "כך, כאשר אדם שמונחה על ידי אידיאלים בלבד יבצע תנועות אלה, הוא ילמד להתייחס גם להיבטים המעשיים של החיים".

אאוקי מראה בדוגמה המופיעה בשורות 29-30 כיצד אדם המונחה על ידי אידיאלים בלבד לומד להתייחס גם להיבטים המעשיים של החיים בעקבות העובדה שביצע תרגילים שמשלבים גם תנועות המסמלות את החיים המעשיים. מכאן שהדוגמה באה להסביר מהי הסיבה בגינה פיתח אאוקי תרגילים שמשלבים סוגים מנוגדים של תנועה. כלומר, היא מראה כיצד שינוי בדפוס התנועה יכול להשפיע על תפיסות ועל דפוסי התנהגותיים.

תשובה (2).

23. השאלה: אחד ההבדלים בין השינטאידו לבין אומנויות הלחימה במאה התשיעית הוא ש-

פתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): בשינטאידו, להבדיל מאומנויות הלחימה בעבר, העיסוק בממד הרוחני אינו מס שפתיים בלבד התשובה אינה נכונה. לפי הקטע: "חרגה הכשרתו של הלוחם מעבר לתרגול של שיטות הגנה והתקפה, וכללה גם התמודדות עם שאלות רוחניות..." (שורות 2-3). כלומר, אומנויות הלחימה בעבר עסקו בממד הרוחני.

תשובה (2): השינטאידו, להבדיל מאומנויות הלחימה בעבר, מיועד לכולם

בתחילת הקטע נכתב שאומנויות הלחימה בעבר שימשו את הלוחמים בשדה הקרב. לאחר מכן נכתב שבמאה ה-20 הן איבדו מחשיבותן בעקבות פיתוחן של טכנולוגיות מלחמה חדשות, והפכו לתחביב בלבד. כלומר, הן כבר לא רלוונטיות רק ללוחמים. בהמשך מספרים שהשינטאידו הומצא כדי לתת מענה לקשיו של האדם המודרני, בעיקר במקום עבודתו ובקשריו החברתיים (פסקה שנייה). מכאן שלהבדיל מאומנויות הלחימה בעבר, שהיו רלוונטיות רק ללוחמים, השינטאידו אכן מיועד לכולם.

תשובה (3): אומנויות הלחימה בעבר, להבדיל מהשינטאידו, שיפרו את כושרו הגופני של המתאמן

התשובה אינה נכונה. לפי הקטע, השינטאידו כולל אימונים מפרכים ואינטנסיביים במטרה להביא את המתאמן לקצה היכולת שלו (שורה 23). מכאן שגם השינטאידו משפר את כושרו הגופני של המתאמן.

תשובה (4): אומנויות הלחימה בעבר, להבדיל מהשינטאידו, הדגישו את היחס שבין האדם לעולם הסובב אותו

התשובה אינה נכונה. דווקא השינטאידו הוא זה שמדגיש את היחס שבין האדם לעולם הסובב אותו: מקום עבודתו וקשריו החברתיים.

תשובה (2).